MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kansalaistottelemattomuus on mahdollista ihmiselle, joka voi irrottautua jokapäiväisen leivän hankinnasta. **HANNU PUROLA ILKASSA**

Balin sopimus on kokoaan tärkeämpi

Maailman kauppajärjestön WTO:n viime viikolla Balilla pidettyyn kokoukseen oli ladattu paljon paineita ja odotuksia. Kokouksen epäonnistuminen olisi todennäköisesti johtanut vuonna 2001 aloitetun Dohan kierroksen lopulliseen hautautumiseen.

Monien epäonnistumisten jälkeen WTO oli selkä seinää vasten, koska monenkeskisten kauppasopimusten sijaan monet maat ja alueet ovat ryhtyneet kahdenvälisiin kauppaneuvotteluihin. Erityisesti köyhimmissä maissa on pelätty, että ne jäävät kahdenvälisten sopimusten lisääntyessä vauraampien alueiden jalkoihin.

Huoli on perusteltu, koska kahdenväliset neuvottelut ovat lisääntyneet nopeasti. Esimerkiksi Euroopan unioni käy kauppaneuvotteluja Yhdysvaltojen, Japanin ja Intian kanssa. Kahdenvälisiä tai alueellisia kauppasopimuksia on maailmalla tehty tähän mennessä jo 575. (MT 11.12.)

Pakon edessä WTO:n 159 jäsenmaata pääsivätkin Balilla sopimukseen. Sopimuksen syntymistä auttoi huomattavasti, että pahimmat kiistakysymykset jätettiin suosiolla syrjään.

Sovun pohjana oli WTO:n pääsihteerin Roberto Azevedon kokoama niin sanottu ”pieni paketti”. Paketissa sovittiin tullimuodollisuuksien vähentämisestä sekä lisättiin köyhimpien mahdollisuuksia päästä rikkaampien maiden markkinoille.

Vaikka sopimusta kutsutaan minipaketiksi, on sen merkitys toteutuessaan sekä yrityksille että koko maailmankaupalle huomattava.

Teollisuusmaiden järjestön OECD:n arvion mukaan sopimus alentaa yritysten kaupankäyntikustannuksia kymmenellä prosentilla ja lisää maailmankauppaa vuosittain jopa tuhannella miljardilla dollarilla.

Kuten monta kertaa aiemminkin, sopimus oli Balillakin kaatua maataloustuotteiden tulleihin ja tukiin. Kehittyvät maat saivat tahtonsa läpi siinä, etteivät rikkaat maat saa vaatia näiden maiden maataloustuotteilta tulleja. Kiistaa oli myös siitä, että Intia haluaa jatkaa oman ruuantuotannon tukemista, vaikka tukimalli on WTO:n sääntöjen perusteella kyseenalainen.

EU:n ja Suomen kannalta kehittyvien maiden ruuan tuonnin tullittomuus ei muuta mitään, koska EU poisti tullit näiltä tuotteilta jo vuonna 2001.

Sen sijaan, jos tullauskäytäntöjä saadaan todella kevennettyä, on se hyvä uutinen erityisesti suomalaisille pienille ja keskisuurille yrityksille. Rajamuodollisuuksien helpottuminen esimerkiksi Suomen ja hiljattain WTO:n jäseneksi tulleen Venäjän välisessä kaupassa olisi enemmän kuin tervetullutta.

Kehittyvien maiden tuotteiden pääsyä markkinoille halutaan helpottaa.

Balin kokouksessa ruokaturva nousi erityisesti Intian tukipolitiikan takia vahvasti esiin. Intia haluaa tukea ruuan tuotantoaan, koska maalla on omakohtaista kokemusta siitä, että ruoka ei aina riitä kaikille.

Halu ruuan tuotannon tukeminen sellaisissa maissa, joilla siihen on mahdollisuus, on ymmärrettävää. Kaikki maat pyrkivät siihen, että ne pystyvät ruokkimaan omat kansalaisensa. Esimerkiksi Kiina haluaa taata ruuan riittävyyden hankkimalla viljelymaata muun muassa Afrikasta.

Ruoka tulee nousemaan vahvasti esiin muissakin kuin WTO:n neuvottelupöydissä. Yhdysvaltojen ja EU:n välisissä kauppaneuvotteluissa erityisesti ruuan tuotantotavat tulevat olemaan vahvasti esillä.

Joka tapauksessa Balilla saavutettu sopimus on kokoaan tärkeämpi. Sopimus pitää prosessin käynnissä sekä lisää luottamusta koko WTO:ta kohtaan. Kokous osoitti myös, että teollisuus- ja kehitysmaat pystyvät löytämään yhteisen tahtotilan.

Kaikki maat haluavat ruokkia kansalaisensa.

Varma bisnes myytiin

Energiayhtiö Fortum luopuu sähkön jakelusta. Yhtiö myy verkkonsa 2,55 miljardilla eurolla sijoittajaryhmittymä Suomi Power Networksille.

Uuden omistajayhtiön osakkaina ovat eläkevakuuttajat Keva ja Lähi Tapiola sekä kaksi kansainvälistä sijoitusyhtiötä, First State Investments ja Borealis Infrastructure. Eläkevakuuttajien osuus omistajayhtiöstä on viidennes.

Ei ole yllätys, että vuoden alussa myyntiaikeistaan kertonut Fortum löysi verkoilleen ostajan. Jakelu on varma bisnes – monopoli, jolle lainsäätäjä takaa kohtuullisen voiton.

Ostajat kehuivat kauppaansa, mutta myös myyjän eli Fortumin kurssi oli torstaina pörssissä vahvassa nousussa. Harvinainen win-win-tilanne on kaupassa mahdollinen, koska sekä myyjän että ostajan voitot maksavat lopulta jakeluverkkoyhtiön asiakkaat.

Asiakkaita ovat suomalaiset kotitaloudet ja yritykset. Ne eivät voi valita tai kilpailuttaa sähkön jakelijaa.

On tietysti mahdollista, että eläkeyhtiöt ja kansainväliset infrasijoittajat osaavat kustannustehokkaan ja toimintavarman sähkönjakelun Fortumia paremmin. Jos näin on, sähkön siirtohinnat voisivat jopa laskea.

Enemmän kuin sähkön jakelusta, uudet omistajat lienevät kiinnostuneita pääoman varmasta, parhaimmillaan noin kahdeksan prosentin tuotosta. Se ei näyttänyt tällä erää riittävän Fortumille tai sen pääomistajalle Suomen valtiolle.

Valtaosa vanhojen maakunnallisten sähköyhtiöiden verkoista on pian siirtynyt Fortum- tai Vattenfall-välivaiheen jälkeen pääomasijoittajille. Sähkönjakelu näyttää niille olevan omempi toimiala kuin energiayhtiöille.

Suomessa sähkönjakelua ja sen hinnoittelua valvoo Energiamarkkinavirasto. Jakeluvarmuuden lisäksi viraston on jatkossa oltava tarkkana, kuinka paljon suomalaisten sähkönkäyttäjien rahoja siirtyy voittoina ulkomaisille sijoittajille.

VIERASYLIÖ

Intressien siirtyminen pohjoiseen tarjoaa mahdollisuuksia Suomelle

Arktinen alue on siirtynyt Suomessakin vihdoin keskustelujen polttopisteeseen. Alueeseen kohdistuvan kysynnän kasvua on selitetty keskusteluissa usein yksipuolisesti ilmastonmuutoksella.

Ilmastonmuutos on vain yksi syy arktiseen alueeseen ja Koillisväylään kohdistuvan mielenkiinnon kasvuun suurvaltojen päivittäessä strategioitaan ja toiminnan lisääntyessä arktisessa.

Arktinen voidaan määritellä myös vaikkapa maapallon napapiirin pohjoispuoliseksi alueeksi.

Tälläkin alueella tärkeimmistä aktiviteetin lisääntymisen muista syistä voidaan mainita kylmän sodan päättyminen ja Neuvostoliiton hajoaminen. Tämä on siirtänyt pinta-alaltaan ylivoimaisesti maailman suurimman maan Venäjän taloudelliset intressit entistä enemmän pohjoiseen kohti Jäämerta Neuvostoliittoon kuuluneiden eteläisten kaasu- ja öljyrikkaiden valtioiden itsenäistyttyä.

Venäjä tarvitsee pohjoista ja Koillisväylää sille elintärkeiden luonnonvarojen markkinoille saamiseksi etenkin Euroopaan ja Aasiaan.

Toiseksi on mainittava maailmantalouden kasvu ja sen vaikutus etenkin rajallisten raaka-aineiden, kuten öljyn, sitä ympäristöystävällisemmän maakaasun ja muiden mineraalien hintoihin.

Pitkän aikavälin taloudellisen kasvun perussyynä voidaan nähdä maailman väestönkasvu ja kaupungistuminen painopisteen siirtyessä samalla Aasiaan ja Afrikkaan.

Uudet kustannuksia ja ympäristöä säästävät kuljetusjärjestelmäratkaisut ovat keskeinen edellytys arktisten luonnonvarojen hyödyntämiseksi. Muutosten myötä Luoteis-Venäjän ainoan valtamerisataman ja Koillisväylän keskeisen solmukohdan Murmanskin merkitys on kasvamassa pitkällä aikavälillä energiateollisuuden ja logistiikan keskukseksi.

Heijastusvaikutukset ulottuvat Suomeen. Esimerkiksi Helsingissä suunniteltiin ja rakennettiin vallankumouksellinen ilman jäänmurtajan apua kulkeva menestyksekäs rahtilaivakonsepti Koillisväylän läntisen pään ympärivuotiseen liikenteeseen Siperian Dudinkan ja Murmanskin välille.

Luonnonvarojen hyödyntäminen keskiössä

Lähivuosikymmeninä mineraalien, kaasun ja öljyn hyödyntäminen ovat liikkeellepanevat toiminnot arktisessa. Suomen arktinen meriteollisuus liittyy ensisijaisesti näihin teemoihin tuoreen ennakointitutkimuksenkin mukaan.

Arktiseen kohdistuvaa kasvavaa kysyntää ei voida estää.

Tutkimuksen mukaan arktisen meriteknologian nopeasti kasvavia aloja eli niin sanottuja tähtituotteita vuonna 2030 ovat ympäristönsuojeluteknologia, ilmatiede, sää- ja mittausjärjestelmät.

Nopeasti kasvavia aloja ovat myös tutkimus- ja poraustoiminta ja siihen liittyvä niin sanottu jäähallinta-toiminta, johon myös Arctia Shippingin monivuotinen yhteistyösopimus Shellin kanssa Alaskan Beufortin merellä liittyy, sekä merenalainen rakentaminen.

Nämä toiminnot vaativat kasvaakseen investointeja ja kasvua tukevia toimia Suomessa juuri nyt.

Yhtenä keskeisenä kasvun lähteenä klusterissa toimivat matalakatteiset telakat. Valtion tulisi huolehtia niiden volyymista muun muassa Suomen meriteollisuuden tuotteita kokoavasti markkinoimalla, telakoiden tärkeimpään tuottavuustekijään työnjohtotason koulutukseen huomioita kiinnittämällä ja rahoitusosaamista kehittämällä.

Suurvaltojen intressejä kannattaa hyödyntää

Arktiseen kohdistuvaa kasvavaa kysyntää ei voida trendien valossa estää ja asettua suurvaltojen elintärkeitä intressejä vastaan. Viisaampaa on pyrkiä trendien tukemana tarjoamaan ratkaisuja, mitä meille on maailman pohjoisimpana yksittäisenä kansakuntana kertynyt arktisessa selviytyäksemme ja kehittämään osaamistamme edelleen.

Samat arktisen toiminnan lisääntymiseen vaikuttavat trendit, kuten öljyn ja muiden fossiilisten polttoaineiden hintojen nousu pitkällä aikavälillä, on keskeisin tekijä myös uusiutuvan energian yleistymiseksi.

Lähitulevaisuudessa ei ole kuitenkaan näköpiirissä fossiilisista polttoaineista luopumista. On vältettävä Suomen kaivosteollisuuden tapaista tilannetta arktisessa öljyn ja kaasun tuotannossa, jossa ympäristöongelmia syntyy vielä pitkään osaamattomuudesta johtuen.

Esimerkiksi kaivosten kannalta tärkeää vuonna 1996 lakkautettua Oulun yliopiston rakennustekniikan yksikköä ollaan vasta nyt käynnistämässä uudelleen.

Valtion otettava uusi roolia

Arktisten merialueiden ympäristöongelmien hallitsemiseksi Suomessa on käynnistettävä offshore-koulutusta toiminnan ymmärryksen lisäämiseksi, jotta kestäviä perusratkaisuja osataan suunnitella ja toteuttaa.

Erityisen tärkeää on kehittää ympäristönsuojeluteknologiaosaamista. Tähän tarvitaan testauslaboratorioita öljyn kylmässä käyttäytymisen tutkimusta sekä öljyntorjunta- ja materiaaliteknologian kehittämistä varten. Tietotekniikka- ja robotiikkaosaaminen konenäköineen on yhdistettävä arktisen meriteknologian tarpeisiin.

Oulun ict-osaamisen liittäminen Etelä- ja Länsi-Suomi -painotteiseen meriteollisuusklusteriin on mahdollisuus.

Arktisen meriteknologian tuottaminen edellyttää tiivistämään yhteyksiä Itämeren alueella Suomesta Pietarin kehittyvään arktiseen telakkaklusteriin ja maailman johtavaan teknologiavaltioon Saksaan.

Luonnonvarojen hyödyntämisessä valtioiden ja valtionyritysten rooli on ratkaisevaa maailmalla, mikä voi edellyttää valtion roolin tarkistamista Suomessa.

YRJÖ MYLLYLÄ

Kirjoittaja on yhteiskuntatieteiden tohtori ja vuosina 2011-2013 toteutetun ns. Arktisen meriteknologian ennakointihankkeen Delfoi-manager.

PÄIVÄN KUVA

KARI SALONEN

Punaiset joulu-markkinat

Tuomaan markkinat järjestetään joulun alla Helsingin Senaatintorilla. Käsitöitä ja kotimaisia tuotteita voi ostaa punaisista kojuista. Mukana on 141 kauppiasta, torikahvila ja ruokapaikka. Seppien ja joulupukin lisäksi torilla kuullaan joululauluja ja tiernapoikien esityksiä.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: JUSSI MARTIKAINEN

Komissaarista ääniharavaksi?

Olli Rehn (komiss.) lienee kautta aikain vaikutusvaltaisin suomalainen. Runsaat kaksi kautta EU-komissaarina, painava talousasioiden salkku ja komission varapuheenjohtajuus.

Vaikuttajien raskaassa sarjassa Rehnille vertoja vetää vain Kremlin muurissa lepäävä Otto Wille Kuusinen. Hänen saavutuksiaan Neuvostoliiton korkeimmassa johdossa ei silti Suomessa suuresti muistella.

Rehnin ura päättäjänä on huikea. Se sisältää voittoja, tappioita ja sankaritekoja. Rehn on ehtinyt olla myös puolueensa (kesk.) nuorisojohtaja, varapuheenjohtaja, pääministerin avustaja sekä EU-komissaarin kabinettipäällikkö.

Lisäksi Rehn on jalkapallo- ja rokkimies. Pitäisi upota nuorisoonkin.

Kukaan ei kiistä Olli Rehnin pätevyyttä. Poliitikoksi Rehnillä on kuitenkin ollut yksi ikävä ongelma – äänet henkilövaaleissa ovat olleet tiukassa.

Rehn nousi eduskuntaan 1991 Helsingistä. Ääniä kertyi 4 400, mikä ei ole paljon, eikä vähän ensinkään. Eduskunta valitsi ensimmäiset suomalaismepit vuonna 1994 – Rehnin asiantuntemus painoi, kansan ääniä ei tuolloin tarvittu.

Rehn on myös jalkapallo- ja rokkimies. Pitäisi upota nuorisoonkin.

jussi.martikainen@maaseuduntulevaisuus.fi

Syksyn 1996 eurovaaleissa Rehn putosi. Keskustan johtajavaalin hän hävisi Anneli Jäätteenmäelle 2002.

Poliitiikan Rehn vaihtoi muihin sankaritekoihin saman vuoden syksyllä. Oxfordin tohtori luopui kansanedustajaehdokkuudesta ja ryhtyi puolustamaan ystävänsä Alpo Rusia, jota Supo epäili vakoilusta DDR:n hyväksi.

Julkisuus leipoi Rusista maanpetturia – Rehnin ratkaisu ihmetytti monia. Kaverukset taistelivat ja Rusin maine puhdistui. Supo sai siipeensä.

Rehnistä ei tullut kansanedustajaa. Tulipa silti Suomen EU-komissaari, ja lopun muistammekin.

Eurovaalit ovat taas ovella. Olli Rehn ei mieli eläkeukoksi, vaan hänestä kaavaillaan vaaleissa euroliberaalien kärkiehdokasta. Luvassa voisi olla korkea tehtävä EU:n huipulla – kenties euroryhmän pysyvä puheenjohtajuus.

Rehn asettuu ehdolle Suomessa. Nousu EU:n johtotehtäviin vaatisi luultavasti kovaa henkilökohtaista vaalitulosta. Tuki pitäisi saada myös Suomen hallitukselta, ja koskapa kokoomus tai demarit eivät pätevää kepulaista tukisi.

Rehn on ollut monessa mukana, mutta ääniharavana häntä ei ole vielä nähty. Rehnin mahdollisuudet riippuvat siitä, millaisen roolin euro ja Euroopan talous vaaleissa saavat.

Rehn ei ole euroänkyrä eikä EU-fanaatikko. Maltillisuus ja asiantuntevuus voivat olla vaaleissa valttia.

Rusin oikeustaisto, Euroopan tuhlarimaiden komentelu ja maailmanluokan tv-näkyvyys ovat tuoneet myös hivenen särmää ja karismaa Rehnin professoriolemukseen.

Yksi vaikea ongelma Rehnin aikeisiin liittyy.

Etelä-Savoa on Suomen sisäpolitiikassa kohdeltu monin tavoin kaltoin. Siksi Savossa on pidetty kohtuullisena, että Suomen komissaarit on tähän saakka valittu Mikkelistä.

Saman savolaisen konsensuksen mukaan kevään eurovaalien jälkeen komissaarivuoro vaihtuu Pohjois-Savoon. Tehtävään on kaavailtu erästä Siilinjärveltä kotoisin olevaa pääministeriä.

Jos EU:n johtopaikoille ei jostakin syystä huolita kahta savolaista, Rehnin ehdokkuus voi sotkea valmiit kuviot. On jopa riski, että valinnassa pelipaikalla oleva kokoomus stubeksii koko homman.

LEHTIKATSAUS

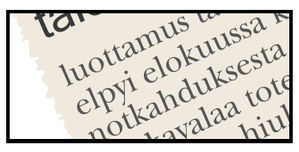

Lapissa tilaa sellutehtaalle

Lapin Kansalla on esittää sopiva paikka Suomeen kaivatulle uudelle sellutehtaalle. Stora Enso lakkautti maakunnasta sellaisen viisi vuotta sitten.

”Sittemmin on selvinnyt, että Kemijärven tehtaan alasajo oli metsäjätiltä iso virhe.

Sellun – sekä perinteisen että tekstiiliteollisuuden käyttämän liukosellun – kysyntä on kovassa kasvussa. Jos Stora Ensolla olisi riittänyt uskoa sellutulevaisuuteen, Kemijärven tehdas takoisi rahaa yhtiön kassaan ja työllistäisi edelleen itälappilaisia.”

”Pohjoisen metsistä löytyisi tavaraa uudelle sellutehtaalle. Tehdas hyödyttäisi myös Lapin metsänomistajia, sillä puun hinta on ollut pohjoisessa alamaissa sen jälkeen, kun Kemijärven tehdas suljettiin.”

”Paras paikka uudelle, sellutehtaan ja biojalostamon yhdistelmälle on siellä, missä puuta riittää ja sellua on keitetty ennenkin.

Kemijärvi on varteenotettava sijoitusvaihtoehto muiden pohjoisen paikkojen joukossa.”

Kuka hoitaa, jos ei kirkko?

Länsi-Savo on huolissaan seurakuntien taloudesta. Jäsenkato pakottaa kirkkoa säästöihin.

”Evankelisluterilaista kirkkoa voidaan edelleen kutsua kansankirkoksi, sillä selkeä enemmistö eli noin 76 prosenttia suomalaisista kuuluu siihen. Osuus on toki aivan toinen kuin vielä 1980-luvulla, jolloin yhdeksän kymmenestä oli kirkon jäsen.

Kirkon erityisasemaa, veronkanto-oikeutta ja yhteisöverojärjestelmää perustellaan historiallisen kansankirkkoroolin lisäksi esimerkiksi seurakuntien vastuulla kulttuurihistoriallisesti arvokkaista kirkkorakennuksista, hautaustoimella ja kirkon panoksella lapsi- ja nuorisotyössä sekä sosiaalityössä.

Tietenkin nuo tehtävät voisi hoitaa joku muukin organisaatio, mutta kysymys kuuluu: hoitaisiko ja miten?”

Julkisuutta pikkurahalla

Etelä-Suomen Sanomat pitää Pukkilan kunnan päätöstä ruveta lottoamaan oivana tempauksena.

”Jos haluaa suhtautua pukkilalaisten päätökseen ryppyotsaisesti, siinä voi nähdä epätoivoisen yrityksen parantaa kunnan taloudellista tilannetta tavalla, joka voidaan tulkita myös protestiksi valtiovaltaa kohtaan. Kevyemmin arvioituna kyseessä taisi olla vain osoitus itäuusmaalaisesta huumorintajusta.

Joka tapauksessa Pukkila onnistui hankkimaan roppakaupalla pääosin myönteistä julkisuutta suorastaan naurettavan halvalla. Alle 1 800 eurolla ei ostettuna saisi kuin murto-osan siitä palstatilasta ja sähköisestä media-ajasta, jonka lottopäätös nyt toi Pukkilalle. Se oli kova suoritus, jonka arvo vain nousee, jos päätös todetaan laittomaksi ja vähätkin rahat jäävät käyttämättä.”